

I. ΝΟΜΟΣ 3263/2004.

II. ΝΕΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

I. ΝΟΜΟΣ 3263/2004

A. Σχολιασμός της εφαρμογής του

Θετικά στοιχεία:

- Θετικά στοιχεία είναι η τυποποίηση των τευχών δημοπράτησης και ο αυθημερόν έλεγχος των οικονομικών προσφορών.

Αρνητικά στοιχεία:

- Οι πολύ μεγάλες εκπτώσεις σε σύγκριση με τις τιμές των τιμολογίων. Πολλά από τα έργα αναλαμβάνονται με τιμές κάτω του κόστους. Αυτό θα οδηγήσει σε υστέρηση απορροφήσεων, καθυστερήσεις έργων και κλείσιμο πολλών εταιρειών. Οι μεγαλύτερες εκπτώσεις παρατηρούνται στα μικρότερα έργα, διότι εκεί είναι μεγαλύτερος ο ανταγωνισμός.
- Υπερβολική αυστηρότητα μονομερώς κατά των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο κεφάλαιο περί εκπτώσεως του αναδόχου.
- Υπερβολικά υψηλή απαίτηση εγγυήσεων άρα και αντεγγυήσεων για την σύναψη συμβάσεων έργων που οδηγούν σε αθέμιτο ανταγωνισμό.

B. Προτάσεις βελτίωσης του Ν. 3263/2004

Οι προτάσεις μας για την βελτίωση του Νόμου 3263/2004 είναι οι ακόλουθες:

1). Τροπολογία σχετικά με τις υποχρεωτικές υπεργολαβίες:

Επειδή με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν. 3263/2004 περιορίσθηκε το ποσοστό του έργου που δύναται να ανατεθεί υπεργολαβικώς από 70% σε 30%, απαιτείται ανάλογη αναπροσαρμογή του εδαφίου της παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν. 1418/1984 για τις λεγόμενες «υποχρεωτικές υπεργολαβίες», σύμφωνα με το οποίο, στις διακηρύξεις η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλει στον ανάδοχο της σύμβασης να αναθέσει σε τρίτες εργοληπτικές επιχειρήσεις, εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ., συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30% του συνολικού συμβατικού αντικειμένου. Εάν η διάταξη παραμείνει υπό τη σημερινή της μορφή, το καθεστώς για τις υποχρεωτικές υπεργολαβίες θα καταστεί υπερβολικά ανελαστικό, αφού ούτε άνω του 30% υποχρεωτική υπεργολαβία θα μπορεί να δοθεί, λόγω της

απαγόρευσης του Ν. 3263/2004, ούτε όμως και κάτω του 30% θα είναι δυνατή η ανάθεση υποχρεωτικής υπεργολαβίας, λόγω του προαναφερθέντος περιορισμού περί ελαχίστου ορίου.

Περαιτέρω, είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί η δεσμευτικότητα των συμφωνιών συνεργασίας μεταξύ υποψηφίων αναδόχων και υπεργολάβων και η διαφάνεια των σχετικών διαδικασιών. Η ισχύουσα ρύθμιση δεν παρέχει τα ανωτέρω εχέγγυα, μια και ο ανάδοχος μπορεί να αθετήσει χωρίς ιδιαίτερα κωλύματα καταρτισμένες συμφωνίες υπεργολαβικής συνεργασίας, ο δε κύριος του έργου δύναται να χρησιμοποιεί τη συγκεκριμένη διάταξη για να υποχρεώνει τον ανάδοχο μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας του διαγωνισμού να αναθέτει υπεργολαβικές συμβάσεις σε επιχειρήσεις της δικής του επιλογής. Πρέπει συνεπώς να ορισθεί ότι ο υπεργολάβος κατονομάζεται από τον διαγωνιζόμενο κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού και η μελλοντική σύμβαση υπεργολαβίας θα καταρτισθεί υποχρεωτικώς με τον κατονομασμένο στην προσφορά υπεργολάβο και όχι με κάποιον τρίτο.

Για τους λόγους αυτούς η διάταξη περί υποχρεωτικών υπεργολαβιών της παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν. 1418/1984 πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής:

«Στις διακηρύξεις η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλει στους διαγωνιζόμενους, σε περίπτωση που αναδειχθούν ανάδοχοι, να αναθέσουν σε τρίτες εργοληπτικές επιχειρήσεις, εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ., συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν κατά μέγιστο όριο το 30% της συνολικής αξίας των έργων που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή οι διαγωνιζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να κατονομάσουν στην προσφορά τους, τις επιχειρήσεις στις οποίες προτίθενται να αναθέσουν τις υπεργολαβικές συμβάσεις και να καταθέσουν τα σχετικά έγγραφα που αποδεικνύουν τη συνεργασία τους.»

2). Συμμετοχή εκπροσώπου των εργοληπτικών οργανώσεων στα Τεχνικά Συμβούλια

Σε όλη τη νομοθεσία για τα δημόσια έργα υπάρχουν διάσπαρτες διατάξεις που προβλέπουν τη συμμετοχή των Τεχνικών Συμβουλίων στις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των έργων. Κρίνεται σκόπιμη η εισαγωγή της ακόλουθης τροπολογίας στο νόμο, η οποία θα προβλέπει την υποχρεωτική συμμετοχή εκπροσώπου των εργοληπτικών οργανώσεων **ως πλήρους μέλους** σε όλα τα Τεχνικά Συμβούλια:

«Σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται στην ισχύουσα νομοθεσία η συμμετοχή των Τεχνικών Συμβουλίων στις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων έργων, μετέχει υποχρεωτικώς στη σύνθεσή τους, ως πλήρες μέλος και ένας εκπρόσωπος των Εργοληπτικών Οργανώσεων.»

3). Σύστημα «Μελέτη – Κατασκευή»

Προτείνουμε την κατάργησή του.

4). Λογιστικός έλεγχος των οικονομικών προσφορών

Επειδή υπάρχει κίνδυνος εκ των υστέρων αλλοίωσης του αποτελέσματος της δημοπρασίας σε περίπτωση κατά την οποία δεν ολοκληρωθεί ο πλήρης έλεγχος των οικονομικών προσφορών αυθημερόν, κρίνεται σκόπιμο να τροποποιηθεί ως ακολούθως η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν. 3263/2004, ούτως ώστε να καταστεί υποχρεωτική ολοκλήρωση του λογιστικού ελέγχου όλων των οικονομικών προσφορών την ημέρα διεξαγωγής της δημοπρασίας:

«4. Ο πλήρης έλεγχος των δικαιολογητικών συμμετοχής και των οικονομικών προσφορών ολοκληρώνεται την ημέρα της δημοπρασίας και διενεργείται κατά τη σειρά της μειοδοσίας, αρχίζοντας από τον πρώτο μειοδότη. Αν η ολοκλήρωση του ελέγχου δεν είναι δυνατή την ίδια ημέρα, λόγω του μεγάλου αριθμού των προσφορών, ελέγχονται τουλάχιστον οι δέκα πρώτες κατά σειρά μειοδοσίας προσφορές. Στην περίπτωση αυτή η διαδικασία συνεχίζεται τις επόμενες εργάσιμες ημέρες, εκτός αν υφίσταται σπουδαίος λόγος για την αναβολή της σε ημέρα και ώρα που ανακοινώνεται με τοιχοκόλληση στον πίνακα ανακοινώσεων της υπηρεσίας. Να συντάσσεται προσωρινό πρακτικό του διαγωνισμού την ημέρα της δημοπρασίας μετά τον έλεγχο των οικονομικών προσφορών, έστω και αν δεν έχει ολοκληρωθεί ο λογιστικός έλεγχος όλων των προσφορών. Το πρακτικό του διαγωνισμού θα ολοκληρώνεται και θα γίνεται οριστικό μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

5). Έκπτωση αναδόχου

Δοθέντος του ιδιαίτερα αυστηρού για τον ανάδοχο καθεστώτος έκπτωσης που θεσπίσθηκε με το Ν. 3263/2004, κρίνεται σκόπιμο, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος καταχρηστικής άσκησης των διευρυσμένων αρμοδιοτήτων που παρέχονται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία αναφορικά με την κήρυξη του αναδόχου εκπτώτου, αφενός να κηρύσσεται έκπτωτος μόνο για ουσιώδεις κακοτεχνίες και παρεκκλίσεις από τα εγκεκριμένα σχέδια και αφετέρου να εξειδικευθούν με σχετική ερμηνευτική εγκύκλιο οι περιπτώσεις παρεκκλίσεων από τα εγκεκριμένα σχέδια και μη τήρησης των κανόνων ασφαλείας που συνιστούν λόγο έκπτωσης του αναδόχου, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο έκπτωσης του αναδόχου για άλλες

επουσιώδεις παραβάσεις. Για τον λόγο αυτό προτείνουμε την τροποποίηση των παρ. δ' και ε' της παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν. 3263/2004 ως ακολούθως:

«δ). Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα **ουσιωδώς** κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για τον λόγο αυτόν πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μία φορά, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 46 του Π.Δ. 609/1985 για την αποκατάσταση των κακοτεχνιών του έργου και να έχει απορριφθεί, στα πλαίσια της εφαρμογής των διατάξεων αυτών, η ένσταση του αναδόχου.

ε). Παρεκκλίνει **ουσιωδώς και** επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος. Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτή απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον εγγράφων προειδοποιήσεων της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς τον ανάδοχο.»

6) Δικονομικές Τροποποιήσεις

Η παράλληλη ισχύς του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 1418/1984 για τη δικαστική επίλυση των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων, έχει δημιουργήσει σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου. Το μεγαλύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στην αναγνώριση ή μη δυνατότητας άσκησης αγωγής, χωρίς την προηγούμενη τήρηση της ενδικοφανούς προδικασίας που απαιτείται για την προσφυγή, στις περιπτώσεις εγκεκριμένων ανεξόφλητων λογαριασμών. Το ζήτημα αυτό έχει οδηγήσει στην έκδοση αντιφατικών και εν πολλοίς εσφαλμένων δικαστικών αποφάσεων και πρέπει να αντιμετωπισθεί με την εκ νέου διατύπωση των σχετικών διατάξεων κατά τρόπο σαφή και ανεπίδεκτο αμφιβολιών ή παρερμηνειών. Για τους λόγους αυτούς προτείνουμε τις κάτωθι τροποποιήσεις των σχετικών διατάξεων του άρθρου 13 του Ν. 1418/1984:

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Ν. 1418/1984 τροποποιείται ως ακολούθως:

«1. Κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών που προκύπτει από τη σύμβαση κατασκευής δημοσίου έργου επιλύεται με προσφυγή **ή/και αγωγή** στο αρμόδιο δικαστήριο κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων. **Η θεσμοθετημένη στον Κώδικα Διοικητικής**

Δικονομίας (άρθρα 63 και 71) διάκριση μεταξύ των ενδίκων βοηθημάτων της προσφυγής και της αγωγής ισχύει και στις διαφορές του παρόντος νόμου».

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 13 του Ν. 1418/1984 τροποποιείται ως ακολούθως με την προσθήκη του κατωτέρω αναφερομένου εδαφίου στο τέλος της:

«3. Της προσφυγής στο εφετείο προηγείται υποχρεωτικά αίτηση θεραπείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, διαφορετικά η προσφυγή κηρύσσεται απαράδεκτη. Η προσφυγή στο εφετείο ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης που εκδόθηκε στην αίτηση θεραπείας ή από τη λήξη της τρίμηνης προθεσμίας της παραγράφου 7 του προηγούμενου άρθρου. Εάν το έργο εκτελείται στην Περιφέρεια δύο ή περισσότερων εφετείων, η αίτηση για τον καθορισμό του αρμόδιου εφετείου, σύμφωνα με την παράγραφο 2, υποβάλλεται μέσα στην ίδια δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία. Στην περίπτωση αυτή η δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία για άσκηση προσφυγής αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης του Προέδρου του Συμβουλίου Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου. Σε περίπτωση που ασκείται αποκλειστικά αγωγή, χωρίς να ζητείται με το ίδιο δικόγραφο η ακύρωση ή τροποποίηση διοικητικής πράξης ή παράλειψης, δεν απαιτείται για το παραδεκτό της αγωγής η προηγούμενη τήρηση της κατά τα άνω ενδικοφανούς προδικασίας.»

3. Να προστεθεί μεταβατική διάταξη, η οποία ορίζει τα εξής:

«Οι τροποποιήσεις των παρ. 1 και 3 του άρθρου 13 του Ν. 1418/1984 καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις».

7. Χρηματοδότηση έργων

Να μην δημοπρατούνται έργα **χωρίς εξασφαλισμένη**

χρηματοδότηση. Αυτό παρατηρείται κυρίως στα έργα των Ο.Τ.Α. (Δήμων και Κοινοτήτων). Όταν διακόπτονται οι εργασίες λόγω ελλειπούς χρηματοδότησης οι ανάδοχοι να δικαιούνται αποζημίωση για διαφυγόντα κέρδη.

8. Έλεγχος μελετών

Να ελέγχεται η πληρότητα των μελετών ως προς την εφαρμογή τους και την ανταπόκρισή τους στις πραγματικές συνθήκες εκτέλεσης του έργου. Επίσης και ο προϋπολογισμός της μελέτης να ανταποκρίνεται πλήρως στην κατασκευή του έργου.

- Να ελέγχεται από ανεξάρτητη αρχή ή γραφείο η μελέτη. Στην ανεξάρτητη αρχή πέραν των δημοσίων υπαλλήλων ή ελεύθερων επαγγελματιών μηχανικών να συμμετέχει υποχρεωτικά και εκπρόσωπος των εργοληπτικών οργανώσεων, ο οποίος θα είναι κατασκευαστής έργων αντίστοιχης κατηγορίας.

9. Μείωση γραφειοκρατίας

Παρατηρούνται μεγάλες καθυστερήσεις έργων λόγω γραφειοκρατικών διαδικασιών. Οι αποκλίσεις των προμετρήσεων ιδίως όταν έχουμε υπερβάσεις οδηγούν σε διακοπή των εργασιών μέχρις εγκρίσεως του ΑΠΕ. Προτείνεται να εκτελούνται εργασίες καθ' υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων σε ποσοστό από 10% έως 15% χωρίς ν' απαιτείται προηγουμένως έγκριση ΑΠΕ με την προϋπόθεση ότι οι επιπλέον εργασίες **προκύπτουν από την εγκεκριμένη μελέτη**. Ο ανάδοχος θα πληρώνεται τις εργασίες αυτές και προ της έγκρισης του ΑΠΕ.

II. Νέα περιγραφικά τιμολόγια εργασιών έργων.

Παρατηρήσεις

- Δεν υπάρχουν αναλύσεις τιμών. Συνέπεια τούτου είναι να μην υπάρχει δυνατότητα σύνταξης νέων τιμών πέραν των εγκεκριμένων. Δεν υπάρχει επίσης δυνατότητα σύνταξης επιμέρους τιμής για τμήμα μίας εργασίας.
- Η ύπαρξη ενιαίου τιμολογίου και μάλιστα ιδιαίτερα χαμηλού δημιουργεί αδυναμία κοστολόγησης έργων με ιδιαίτερες δυσκολίες (π.χ. εργασίες εντός ή εκτός πόλης, όπου η δυσκολία λόγω κυκλοφοριακών συνθηκών και αυξημένων μέτρων ασφαλείας αυξάνει σημαντικά το κόστος – κοστολόγηση μικροεργασιών αναγκαίων για το έργο – οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής – οι μικροί διάκεια περαίωσης σε κατεπείγοντα έργα κ.λ.π.).

Οι προτάσεις μας είναι:

- Προτείνουμε την δυνατότητα κοστολόγησης των εργασιών από την δημοπρατούσα αρχή με δυνατότητα αύξησης των τιμολογίων μέχρι 25%.
- Να συμπληρωθούν τα περιγραφικά τιμολόγια και με τις υπόλοιπες εργασίες (π.χ. εργασίες συντήρησης).
- Να γίνουν πλήρεις αναλύσεις τιμών.

Ποσοστό εργολαβικού οφέλους.

- Το ποσοστό των Γενικών Εξόδων και οφέλους που έχει προσδιορισθεί από παλιά στο 18% δεν ανταποκρίνεται στις σημερινές αυξημένες απαιτήσεις. (Εξοδα συμμετοχής στις δημοπρασίες – πρόσθετες απαιτήσεις ασφάλειας – φάκελοι ΦΑΥ και ΣΑΥ – Προγράμματα Ποιοτικού Ελέγχου – Ασφάλιση έργου – Αποκατάσταση περιβάλλοντος – λήψη μέτρων ασφαλείας – διευκολύνσεις επίβλεψης ως η διάθεση γραφείων και οι λειτουργικές δαπάνες αυτών, αυτοκινήτων, Η/Υ κ.λ.π. – σύνταξη συμπληρωματικών μελετών, σχέδια as build, κ.λ.π. Επίσης τα Γενικά έξοδα έδρας με τις απαιτήσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ είναι υπερβολικά αυξημένα και ξεπερνούν σε κάποιες περιπτώσεις μόνον το 10% του κύκλου εργασιών της εργοληπτικής επιχείρησης.
- **Προτείνουμε** αύξηση του εργολαβικού οφέλους από 18% στο 30%.